

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

SC/024

Στρατηγική της Λισαβόνας

Βρυξέλλες, 14 Δεκεμβρίου 2005

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
με θέμα

**Η πορεία προς την ευρωπαϊκή κοινωνία της γνώσης –
Η συμβολή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στη στρατηγική της Λισαβόνας**
(Διερευνητική γνωμοδότηση)

Στις 22 Απριλίου 2005 και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η μελλοντική αυστριακή Προεδρία της ΕΕ αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το θέμα

«Η πορεία προς την ευρωπαϊκή κοινωνία της γνώσης – Η συμβολή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στη στρατηγική της Λισαβόνας»

και η ΕΟΚΕ αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφος 1 του Εσωτερικού της Κανονισμού, να συγκροτήσει μια υποεπιτροπή για την προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Η υποεπιτροπή υιοθέτησε το σχέδιο γνωμοδότησής της στις 9 Νοεμβρίου 2005 με βάση την έκθεση του εισηγητή, κ. Jan Olsson, και των συνεισηγητών, κας Eva Belabed και κ. Joost van Iersel.

Κατά την 422^η σύνοδο ολομέλειάς της, που πραγματοποιήθηκε στις 14 και 15 Δεκεμβρίου 2005 (συνεδρίαση της 14^{ης} Δεκεμβρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε, με 127 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 8 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

*

*   *

Συστάσεις και συμπεράσματα

1. Η ΕΟΚΕ συνιστά στα κράτη μέλη και στα όργανα της ΕΕ να δεσμευθούν και πέρα από το 2010 για την ανάπτυξη ενός Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου της Γνώσης, εντείνοντας τη συνεργασία τους στις πολιτικές για τη μάθηση, την καινοτομία και την έρευνα. Αυτό θα είναι ένα σημαντικό βήμα στην αναζωογόνηση της στρατηγικής της Λισαβόνας, αλλά και στην υποστήριξη του ευρωπαϊκού προτύπου κοινωνίας και, ως τέτοιο, θα συντείνει επίσης στη γεφύρωση του χάσματος ανάμεσα στην Ευρώπη και τους πολίτες της.
2. Η αναζωογόνηση αυτή επιβάλλει στις δημόσιες αρχές και στην οργανωμένη κοινωνία των πολιτών κάθε χώρας να κινητοποιηθούν για την επίτευξη αυτού του στόχου, καθορίζοντας τις βασικές προτεραιότητες και προτείνοντας και εφαρμόζοντας, τόσο μεμονωμένα όσο και σε συνεργασία μεταξύ τους, δράσεις, οι οποίες θα πρέπει να αντικατοπτριστούν και στο εθνικό πρόγραμμα μεταρρύθμισης.
3. Τα κράτη μέλη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό και τα εθνικά κοινοβούλια, οι επιχειρήσεις, οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί και, βέβαια, η κοινωνία των πολιτών πρέπει να δεσμευθούν υπέρ ενός Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου της Γνώσης, ο οποίος θα απευθύνεται σε όλους τους πολίτες, τις οργανώσεις και τις επιχειρήσεις και θα βασίζεται σε σαφώς καθορισμένους στόχους, συγκριτικές αξιολογήσεις, χρονοδιαγράμματα και, βέβαια, σαφή προσδιορισμό των ευθυνών.

4. Η ενιαία αγορά παραμένει ο σπουδαιότερος ακρογωνιαίος λίθος της διαδικασίας ολοκλήρωσης, καθώς συντελεί στη βελτίωση των οικονομικών επιδόσεων, στη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας, στην κοινωνική πρόοδο και στη βιωσιμότητα. Η αλληλεπίδραση μεταξύ του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου της Γνώσης και της ενιαίας αγοράς θα απελευθερώσει νέες αναπτυξιακές δυνατότητες. Επομένως, πρέπει να εξαλειφθούν όσο το δυνατόν συντομότερα τα εμπόδια στην ενιαία αγορά που παρακωλύουν τη μετάβαση στην κοινωνία της γνώσης.
5. Όλοι οι πολίτες, όλοι οι οικονομικοί κλάδοι και όλες οι περιφέρειες πρέπει να ενθαρρυνθούν να μετάσχουν και να επωφεληθούν από την κοινωνία της γνώσης, η οποία παρέχει μοναδικές δυνατότητες γεφύρωσης των υφιστάμενων χασμάτων.
6. Η κινητικότητα είναι ένας τρόπος απόκτησης και μετάδοσης δεξιοτήτων. Πρέπει να ενθαρρυνθεί η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, των ερευνητών και των σπουδαστών με αξιοπρεπείς μισθούς και συνθήκες εργασίας.
7. Η ΕΕ, τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες πρέπει να στρέψουν τις δημόσιες δαπάνες τους προς επενδύσεις που προωθούν την ανάπτυξη. Τα κράτη μέλη, σε συνεργασία με τους εμπλεκόμενους φορείς του ιδιωτικού τομέα, θα πρέπει να αναλάβουν τη δέσμευση να αναπτύξουν ένα «Εθνικό πρόγραμμα για την προώθηση της γνώσης» με χρηματοδοτική υποστήριξη της ΕΕ.
8. Η ΕΟΚΕ ζητεί να διατηρηθούν οι προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη χρηματοδότηση της έρευνας, της καινοτομίας και της μάθησης στο πλαίσιο των δημοσιονομικών προοπτικών 2007-2013. Το προτεινόμενο 7^ο πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα πρέπει να υλοποιηθεί στο σύνολό του και να στοχεύει στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής ικανότητας καινοτομίας.
9. Η ΕΟΚΕ καλεί τις επιχειρήσεις, τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και τα ιδιωτικά ιδρύματα να αυξήσουν τις επενδύσεις τους στην οικονομία της γνώσης και ζητεί να υποστηριχθούν σε αυτό με φορολογικά κίνητρα.
10. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να έχει μεγαλύτερη εξουσία να χαράσσει πολιτικές κατευθύνσεις και να παρακολουθεί την πρόοδο. Θα πρέπει να δημοσιεύει μία ετήσια έκθεση προόδου, η οποία θα συζητείται από το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό και τα εθνικά κοινοβούλια, καθώς και από τους λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς και το κοινό.
11. Η ΕΟΚΕ συνιστά να ξεκινήσει μια μόνιμη και διαρθρωμένη συζήτηση για να υποκινεί τους υπευθύνους για τη λήψη αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα και να προάγει τον διάλογο με τους πολίτες.
12. Τα εθνικά κοινοβούλια και τα εθνικά Οικονομικά και Κοινωνικά Συμβούλια έχουν καίριο ρόλο και πρέπει να συμμετάσχουν στη συζήτηση. Θα πρέπει επίσης να συμμετάσχουν οι τοπικοί και περιφερειακοί φορείς.

13. Οι εμπλεκόμενοι φορείς του ιδιωτικού τομέα θα πρέπει να δραστηριοποιηθούν και να αναλάβουν τις ευθύνες τους με απτές συμβολές και δράσεις. Ο κοινωνικός διάλογος και ο διάλογος των πολιτών είναι σημαντικά εργαλεία για την προώθηση των πολιτικών για τη διά βίου μάθηση, την καινοτομία και την τεχνολογία.
14. Μια υγιής μακροοικονομική πολιτική με επίκεντρο την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση θα πρέπει να δημιουργήσει ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη της κοινωνίας της γνώσης και θα πρέπει να δώσει προτεραιότητα σε πολιτικές καθοδηγούμενες από τη ζήτηση νέων τεχνολογιών.
15. Η διά βίου μάθηση είναι το κλειδί για την κοινωνία της γνώσης. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την έκκλησή της για ένα «Χάρτη για τη διά βίου μάθηση», ο οποίος θα εφαρμόζεται σε όλα τα επίπεδα. Η εφαρμογή του θα πρέπει να υποστηριχθεί όχι μόνο από τα διαρθρωτικά ταμεία, αλλά και με δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις. Οι πολιτικές για την απασχόληση και οι νέες μορφές κοινωνικής προστασίας θα πρέπει να δημιουργήσουν ευνοϊκές συνθήκες για την πλήρη συμμετοχή των εργαζομένων στη διά βίου μάθηση. Η προσέγγιση της «ευέλικτης ασφάλειας» της Δανίας μπορεί να μας εμπνεύσει ως παράδειγμα.
16. Οι υψηλές φιλοδοξίες για καλύτερη υγεία, βιώσιμο περιβάλλον, ποιότητα των αστικών και των αγροτικών υποδομών, έξυπνες λύσεις για τις μεταφορές, ασφαλείς και αναδιοργανωμένους χώρους εργασίας και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς θα συντελέσουν στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και νέων, καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών και θα πρέπει να υποστηριχθούν με υγιείς συνθήκες για την καινοτομία και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στις επιχειρήσεις.
17. Η διάδοση της γνώσης είναι βασικός παράγοντας των πολιτικών για την ενίσχυση της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας. Θα πρέπει να προωθηθούν οι βιομηχανικές περιοχές, τα τεχνολογικά πάρκα και άλλα καινοτόμα περιβάλλοντα.

1. **Εισαγωγή**

- 1.1 Η παρούσα γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ πραγματεύεται τη δυνατή συμβολή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στην κοινωνία της γνώσης. Θα επικεντρωθεί στον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι κοινωνικοί εταίροι και οι άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στην ανάπτυξη ενός «*Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου της Γνώσης*» ως μείζονος στοιχείου της στρατηγικής της Λισαβόνας. Υπογραμμίζει την ευθύνη των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στα κράτη μέλη να κινητοποιηθούν υπέρ αυτού του στόχου. Η γνωμοδότηση θα υποστηριχθεί με άλλες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ για συναφή θέματα, καθώς και με μία συγκεφαλαιωτική έκθεση, η οποία θα καταρτιστεί σε συνεργασία με τα εθνικά Οικονομικά και Κοινωνικά Συμβούλια.

2. Πλαίσιο και ανάλυση

2.1 Η Ευρώπη αποτελεί ένα σχέδιο από τους ανθρώπους για τους ανθρώπους. Ωστόσο, οι τρέχουσες εξελίξεις έχουν δημιουργήσει ένα χάσμα ανάμεσα στην Ευρώπη και στους πολίτες της. Ταυτόχρονα, η βιωσιμότητα του μοναδικού στον κόσμο κοινωνικού μας προτύπου, που βασίζεται στη δημοκρατία, στον κοινωνικό διάλογο, στον διάλογο των πολιτών, στην κοινωνική οικονομία της αγοράς και στη συνοχή, απειλείται από τον αυξανόμενο παγκόσμιο ανταγωνισμό, τον γηράσκοντα πληθυσμό και τις περιβαλλοντικές πιέσεις. Πίσω από τη σημερινή κρίση της ΕΕ κρύβονται διάφορες φιλοσοφίες ως προς τις πολιτικές κατευθύνσεις που πρέπει να ακολουθήσει. Για να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη στο ευρωπαϊκό σχέδιο, οι πολιτικές πρέπει πρώτα από όλα να επανεστιαστούν στους αρχικούς τους στόχους της οικονομικής και κοινωνικής προόδου και της βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας. Η κρίση που διανύουμε αποτελεί μια καθοριστική ευκαιρία για αναπροσανατολισμό.

2.2 Κεντρική παράμετρο αυτού του αναπροσανατολισμού αποτελούν οι πολιτικές για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης, τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων απασχόλησης και την αύξηση του πραγματικού εισοδήματος μέσω της υλοποίησης μιας κοινωνίας της γνώσης, βασισμένης στους ανθρώπινους πόρους, στη μάθηση, στην έρευνα και στην καινοτομία.

Οι επιχειρήσεις κατέχουν καίρια θέση για αυτόν τον αναπροσανατολισμό. Θα πρέπει να προσανατολίσουν τις επενδύσεις τους αναλόγως, αλλά για αυτό χρειάζονται συνθήκες πλαισίωσης οι οποίες να υποστηρίζουν τις δυνατότητές τους για καινοτομία, μεγέθυνση και δημιουργία θέσεων εργασίας.

2.3 Η κοινωνία της γνώσης, η οποία πρέπει να αναπτυχθεί με ευθύνη των ιδιωτικών και των δημόσιων φορέων, θα συντελέσει στη δημιουργία μιας πιο συνεκτικής κοινωνίας, στην οποία οι κάθε είδους ανισότητες θα εξαλείφονται. Η κοινωνική συνοχή, με τη σειρά της, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ομαλότερη μετάβαση στην κοινωνία της γνώσης.

2.4 Οι προοπτικές φαίνονται μάλλον ανησυχητικές¹. Οι έρευνες που χρηματοδοτούνται από τις επιχειρήσεις μειώνονται από το 2000 και εξής. Οι συνολικές δαπάνες της ΕΕ σε Ε&Α παραμένουν στάσιμες, κάτω από τον στόχο του 3%. Βρίσκονται σήμερα στο 2%, έναντι 2,7% στις ΗΠΑ και πάνω από 3% στην Ιαπωνία. Η διαρροή εγκεφάλων αποτελεί πολύ ανησυχητικό φαινόμενο. Επιπλέον, οι μεγάλες αναπτυσσόμενες οικονομίες όπως η Κίνα τείνουν να καλύψουν την απόσταση που τις χώριζε από την ΕΕ όσον αφορά τις ερευνητικές δαπάνες.

Ο Ευρωπαϊκός Πίνακας Αποτελεσμάτων για την Καινοτομία δείχνει ότι η Ευρώπη υστερεί έναντι των ΗΠΑ σε 10 από τους 11 δείκτες. Αυτό οφείλεται στις ενεργητικές πολιτικές των

---

¹ European Innovation Scoreboard 2004 – Comparative analysis of innovation performance [Ευρωπαϊκός Πίνακας Αποτελεσμάτων για την Καινοτομία 2004 – Συγκριτική ανάλυση των επιδόσεων στην καινοτομία], έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, SEC(2004) 1475 της 19.11.2004 [δεν έχει μεταφραστεί στα ελληνικά].

ΗΠΑ για την υποστήριξη της έρευνας και της καινοτομίας, μεταξύ άλλων μέσω δημόσιων συμβάσεων, φοροαπαλλαγών, εγγυήσεων για τα επιχειρηματικά κεφάλαια και δανείων στις ΜΜΕ.

2.5 Ωστόσο, για την αξιολόγηση των ερευνητικών δαπανών και των επιδόσεων της Ευρώπης στην καινοτομία σε σύγκριση με τις ΗΠΑ απαιτείται βαθύτερη ανάλυση. Η Ευρώπη έχει δυνατά στοιχεία τόσο σε επίπεδο κρατών μελών όσο και σε τομεακό επίπεδο. Μπορούμε να αναφέρουμε ως παραδείγματα την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της αεροναυπηγικής και το σχέδιο Galileo, όπως και το γεγονός ότι ο αριθμός των φοιτητών μηχανολογίας είναι υψηλότερος από ό,τι στις ΗΠΑ. Για να αυξήσει την ικανότητά της για καινοτομία, η Ευρώπη χρειάζεται περισσότερες επενδύσεις στη διά βίου μάθηση, 700.000 επιπλέον ερευνητές, περισσότερους τεχνολογικούς πόλους και συσπειρώσεις, στήριξη για τις ΜΜΕ και καλύτερες μεθόδους διάδοσης των γνώσεων.

2.6 Οι δημόσιες επενδύσεις στην εκπαίδευση δεν προχωρούν τόσο γρήγορα όσο θα έπρεπε. Η μελέτη PISA [του ΟΟΣΑ] τονίζει ορισμένες από τις ανεπάρκειες του εκπαιδευτικού συστήματος. Η συμμετοχή στην εκπαίδευση των ενηλίκων έχει φθάσει μόνο στο 65% του στόχου για το 2010. Ο αριθμός των νέων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο συνεχίζεται στο ίδιο επίπεδο. Οι πτυχιούχοι πανεπιστημίου αντιμετωπίζουν ανεργία μετά την αποφοίτησή τους. Επιπλέον, μέχρι το 2015 θα πρέπει να προσληφθούν πάνω από ένα εκατομμύριο εκπαιδευτικοί στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση². Η Επιτροπή θα μπορούσε να διενεργήσει μία έρευνα για τη βασική εκπαίδευση, προκειμένου να εντοπίσει τους παράγοντες επιτυχίας των χωρών με τις καλύτερες επιδόσεις σύμφωνα με τη διεθνή μελέτη PISA.

Οι ιδιωτικοί και οι δημόσιοι φορείς πρέπει να αναγνωρίσουν ότι, για να βελτιωθούν οι επιδόσεις, χρειάζεται να μεταρρυθμιστεί ολόκληρο το εκπαιδευτικό σύστημα και να παρέχονται σε όλους, από τη νηπιακή ηλικία μέχρι το γήρας, δυνατότητες ενεργητικής συμμετοχής στην κοινωνία της γνώσης. Πρέπει να παράσχουν την πλήρη υποστήριξή τους σ' αυτή τη μεταρρύθμιση, για την οποία απαιτούνται επίσης νέες παιδαγωγικές αντιλήψεις και ειδικευμένο εκπαιδευτικό προσωπικό.

2.7 Η μετάβαση στην κοινωνία της γνώσης αλλάζει τη φύση και την οργάνωση της εργασίας και τη διάρθρωση των επιχειρήσεων. Η κοινωνία της γνώσης και οι νέες τεχνολογίες προσφέρουν σημαντικές ευκαιρίες, εγκυμονούν όμως και νέους κινδύνους, καθότι πολλοί δεν μπορούν να συμβαδίσουν με αυτούς τους ρυθμούς εξέλιξης. Οι θέσεις απασχόλησης αναδιαρθρώνονται και τα καθήκοντα επαναπροσδιορίζονται.

Υπάρχει επίσης κίνδυνος μετεγκατάστασης της κεντρικής έδρας, της έρευνας και της παραγωγής εκτός Ευρώπης.

---

2 Progress towards the Lisbon objectives in education and training (2005 report) [Πρόοδος προς την επίτευξη των στόχων της Λισαβόνας στην εκπαίδευση και την κατάρτιση (έκθεση 2005)], έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, SEC(2005) 419 της 22.03.2005 [δεν έχει μεταφραστεί στα ελληνικά].

Πρέπει να δημιουργηθούν νέες και καλύτερες θέσεις εργασίας με αύξηση των επενδύσεων στη μάθηση, στην καινοτομία και στην τεχνολογία. Η διαρροή εγκεφάλων πρέπει να αντισταθμιστεί με την εξεύρεση νέων ελκυστικών πηγών απασχόλησης για τους πτυχιούχους πανεπιστημίου σε όλα τα κράτη μέλη.

- 2.8 Η κοινωνία της γνώσης συνιστά θεμελιώδη επιλογή για την αντιμετώπιση των προκλήσεων και αφορά πολλούς τομείς πολιτικής. Για την υλοποίησή της απαιτείται μια συνολική και ολοκληρωμένη προσέγγιση. Η πρόοδος προς την κοινωνία της γνώσης πρέπει να ιδωθεί από μια πιο μακροπρόθεσμη οπτική, η οποία να εκτείνεται και πέρα από το 2010. Οι πολιτικές πρέπει να συνεχιστούν αποφασιστικά.
- 2.9 Η ενίσχυση της παγκόσμιας ανταγωνιστικής υπεροχής της, με βάση την ικανότητά της να αξιοποιεί την τεχνογνωσία και τη δημιουργικότητα των πολιτών της για να παράγει προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας, αποτελεί τόσο πρόκληση όσο και ευκαιρία για την Ευρώπη. Οι πόροι πρέπει να στραφούν προς τεχνολογίες που προωθούν την ανάπτυξη και προς καινοτόμα συστήματα, διασφαλίζοντας αλλά και προσαρμόζοντας, όταν είναι απαραίτητο, τα ουσιώδη στοιχεία του ευρωπαϊκού οικονομικού και κοινωνικού προτύπου στο ευρύτερο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης.
- 2.10 Η δημιουργία, η εφαρμογή και η διάδοση της γνώσης πρέπει να ανταποκρίνονται στις κοινωνιακές ανάγκες. Όλοι έχουν το δικαίωμα να απολαύουν τα οφέλη της κοινωνίας της γνώσης και όλοι έχουν την ευθύνη να συμμετάσχουν και να συμβάλουν στην επίτευξη της κοινωνίας αυτής, αν τους δοθεί επαρκής υποστήριξη.
- 2.11 Προτεραιότητα στον άνθρωπο σημαίνει επικέντρωση στη μάθηση, στην κατανόηση, στον πολιτισμό και στα χαρακτηριστικά πολιτιστικά στοιχεία για την προώθηση ενός περιβάλλοντος που ενθαρρύνει τη γνώση με την ευρύτερη δυνατή έννοια. Στόχος είναι η ικανοποίηση των ανθρώπινων προσδοκιών για γνώσεις που δεν βασίζονται πρωτίστως στο άμεσο όφελος και οι οποίες λειτουργούν ως βάση για το μίγμα των θεωρητικών, κοινωνικών και πρακτικών δεξιοτήτων που απαιτούνται για το μέλλον.
- 2.12 Η διά βίου μάθηση είναι το κλειδί για την κοινωνία της γνώσης. Η υψηλής ποιότητας διά βίου μάθηση, βάσει προτύπων που καθιστούν την εκπαίδευση και την κατάρτιση προσιτή σε όλους, παρέχει στους ανθρώπους τη δυνατότητα να ανανεώνουν τις ιδέες τους, να βελτιώνουν συνεχώς τις δεξιότητές τους και να συμμετέχουν πλήρως στις δραστηριότητες της κοινότητας, της οικογένειας, του κοινωνικού περιγύρου και του χώρου εργασίας τους. Συνιστά τη βάση για την καινοτομία, την κινητικότητα των εργαζομένων και την αύξηση της παραγωγικότητας. Η προώθηση της διά βίου μάθησης αρχίζει με την ενθάρρυνση της φιλομαθούς περιέργειας από τη νηπιακή ηλικία.
- 2.13 Η ενίσχυση και ο συντονισμός των κρίκων στην αλυσίδα της γνώσης έχουν θεμελιώδη σημασία. Η διασύνδεση του τριγώνου ιδιωτικών και δημόσιων ερευνητικών ιδρυμάτων, πανεπιστημίων και επιχειρήσεων (ιδίως ΜΜΕ) θα πρέπει να ενισχυθεί. Τόσο οι εθνικές όσο και οι διασυνοριακές ανταλλαγές ειδικευμένου προσωπικού μεταξύ βιομηχανίας και πανεπιστημίων μπορούν να παράσχουν μεγάλη βοήθεια. Η βασική εκπαίδευση – από τον

παιδικό σταθμό μέχρι τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση – και η διά βίου μάθηση πρέπει να συνδεθούν με το πανεπιστήμιο, για να βελτιωθεί η ποιότητα του προσωπικού της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και να ενημερωθούν οι γνώσεις τους.

3. Τα κενά της στρατηγικής της Λισαβόνας

3.1 Όπως δήλωσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου 2005³, κατά την εφαρμογή της στρατηγικής της Λισαβόνας «*παράλληλα με αναμφισβήτητα βήματα προόδου, απαντούν και καταφανή κενά και αργοπορίες*».

3.2 Αυτά τα κενά και οι αργοπορίες οφείλονται σε πολλούς λόγους.

3.2.1 *Δεν υπάρχει επαρκής δέσμευση στη στρατηγική.* Υπενθυμίζουμε ότι η στρατηγική της Λισαβόνας εγκαινιάστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χωρίς σαφώς καθορισμένο ρόλο για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ένα βασικό πρόβλημα είναι η έλλειψη συνοχής μιας ευρωπαϊκής στρατηγικής που πρέπει να εφαρμοστεί κυρίως σε εθνικό επίπεδο. Τα κράτη μέλη δεν έδειξαν πραγματική δέσμευση στους στόχους και στις δράσεις που συμφωνήθηκαν. Η ανοιχτή μέθοδος συντονισμού (ΑΜΣ) δεν παρήγαγε τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Τα εθνικά σχέδια δράσης για την απασχόληση, την κοινωνική ενσωμάτωση και άλλα πεδία μετατράπηκαν σε γραφειοκρατικές εκθέσεις δραστηριοτήτων και οι προθέσεις της στρατηγικής εφαρμόστηκαν μόνο εν μέρει. Ο κατακερματισμός μεταξύ των τομέων πολιτικής συνεχίζεται. Η στήριξη από τον προϋπολογισμό της ΕΕ είναι πολύ μικρή. Οι ορθές πρακτικές από άλλα κράτη μέλη δεν λαμβάνονται υπόψη. Τα κράτη μέλη, άλλωστε, δεν λαμβάνουν υπόψη ούτε τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των πολιτικών τους στις άλλες χώρες.

3.2.2 *Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαδραματίζει ελάχιστο μόνο ρόλο στη στρατηγική.* Δεν έχει επαρκείς και πραγματικές εξουσίες να χαράσσει πολιτικές κατευθύνσεις και να παρακολουθεί την πρόοδο. Στην ανοιχτή μέθοδο συντονισμού, για παράδειγμα, δεν υπάρχει σύστημα συναγεμίου που να επιτρέπει τις προειδοποιήσεις.

3.2.3 *Η στρατηγική είναι υπερβολικά αόριστη.* Καθώς έχει γίνει ως επί το πλείστον μία άσκηση για γραφειοκράτες και εμπειρογνώμονες, η στρατηγική της Λισαβόνας πρακτικά δεν υπάρχει ούτε στη σκέψη των ανθρώπων ούτε στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και στον πολιτικό διάλογο. Τα αποτελέσματά της δεν είναι ορατά. Η κοινή γνώμη δεν διαχωρίζει τον αντίκτυπο της παγκοσμιοποίησης από τον αντίκτυπο των ευρωπαϊκών και των εθνικών πολιτικών στις συνθήκες διαβίωσης και εργασίας. Οι διαφορές και οι διασυνδέσεις μεταξύ των διαφόρων επιπέδων πολιτικής πρέπει να υπογραμμιστούν, ώστε οι άνθρωποι να αποκτήσουν πλήρη και σαφέστερη εικόνα του τι αντιπροσωπεύει η ΕΕ.

3.2.4 *Η στρατηγική είναι μια διαδικασία από την κορυφή προς τη βάση.* Παρότι σε ορισμένες περιπτώσεις υπήρξαν αρκετές διαβουλεύσεις, ιδίως στις χώρες με ισχυρή παράδοση κοινωνικού διαλόγου και διαλόγου των πολιτών, η συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας

---

³ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 22^{ης} και 23^{ης} Μαρτίου 2005, Συμπεράσματα της Προεδρίας, σημείο 4.

των πολιτών στα κράτη μέλη παραμένει πάρα πολύ μικρή. Αυτό οπωσδήποτε ισχύει για την ΑΜΣ στους τομείς της έρευνας και της εκπαίδευσης. Οι διαβουλεύσεις είναι συχνά τυπικές και περιορίζονται στο εθνικό επίπεδο, χωρίς να παρέχουν επαρκείς δυνατότητες συμμετοχής στις ενδιαφερόμενες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών όλων των επιπέδων. Οι ενώσεις των εργοδοτών, οι συνδικαλιστικές ενώσεις και οι άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς πρέπει να αποκτήσουν μεγαλύτερη επίγνωση των ευθυνών και των ρόλων τους. Μικρή συμμετοχή σημαίνει επίσης ότι οι μεταρρυθμίσεις που αναλαμβάνονται μπορεί να μην επιτύχουν τον στόχο τους και να έχουν αρνητικές κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες για τους ενδιαφερομένους. Η ΕΕ επικεντρώνεται υπέρ το δέον στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, ενώ εξακολουθεί να μην διαθέτει πολιτικές για τον εφοδιασμό των ανθρώπων και των οργανώσεών τους με τις κατάλληλες ικανότητες για να αντεπεξέλθουν στις προκλήσεις ενός μεταβαλλόμενου κόσμου.

4. Η επανεργοποίηση της στρατηγικής της Λισαβόνας – Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου 2005

- 4.1 Αυτά τα κενά και οι αργοπορίες έκαναν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να επανεργοποιήσει τη στρατηγική της Λισαβόνας, δίνοντας προτεραιότητα στην οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση. «Η Ευρώπη πρέπει να ανανεώσει τις βάσεις της ανταγωνιστικότητάς της, να αυξήσει το δυναμικό οικονομικής αύξησης που διαθέτει καθώς και την παραγωγικότητά της και να ενισχύσει την κοινωνική συνοχή, δίνοντας κατά κύριο λόγο έμφαση στη γνώση, την καινοτομία και την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού»⁴, δήλωνε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και συνέχιζε:

«Πρέπει να ενθαρρυνθεί η διεξαγωγή πραγματικού διαλόγου μεταξύ των εμπλεκόμενων δημόσιων και ιδιωτικών μερών της κοινωνίας της γνώσης»⁵.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθόρισε σαφώς προσδιορισμένους στόχους και πρότεινε μια σειρά δράσεων που θα ευνοήσουν την προώθηση της γνώσης και της καινοτομίας⁶. Θεσπίστηκαν 24 ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για την περίοδο 2005-2008, οι οποίες προσδιόριζαν τρεις τομείς για μεταρρύθμιση: τον μακροοικονομικό, τον μικροοικονομικό και την απασχόληση⁷.

- 4.2 Προκειμένου να καταστεί αποτελεσματική η επανεστίαση της στρατηγικής της Λισαβόνας, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζήτησε βελτίωση της διακυβέρνησης με βάση τη μεγαλύτερη συμμετοχή των κρατών μελών⁸.

---

⁴ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 22^{ης} και 23^{ης} Μαρτίου 2005, Συμπεράσματα της Προεδρίας, σημείο 5.

⁵ Όπου προηγ., σημείο 10.

⁶ Όπου προηγ., σημεία 20-28.

⁷ Βλ. παράρτημα.

⁸ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 22^{ης} και 23^{ης} Μαρτίου 2005, Συμπεράσματα της Προεδρίας, σημεία 38-41.

Τα κράτη μέλη όφειλαν να καταρτίσουν, μέχρι τις 15 Οκτωβρίου, εθνικά προγράμματα μεταρρύθμισης κατόπιν διαβουλεύσεων με όλους τους εμπλεκόμενους, στα οποία να προσδιορίζουν τις κύριες προτεραιότητες της δράσης και να υπογραμμίζουν τις συμβολές και τις ευθύνες των κυριότερων εμπλεκόμενων φορέων. Ωστόσο, η μεταβαλλόμενη πολιτική κατάσταση σε ορισμένες χώρες προξένησε καθυστερήσεις. Σε ορισμένες περιπτώσεις θα χρησιμοποιηθεί η ανοιχτή μέθοδος συντονισμού (ΑΜΣ).

5. **Ενιαίος Ευρωπαϊκός Χώρος της Γνώσης**

- 5.1 Η ΕΟΚΕ προτείνει να δημιουργηθεί ένας Ενιαίος Ευρωπαϊκός Χώρος της Γνώσης, στον οποίο τα κράτη μέλη και τα όργανα της ΕΕ θα πρέπει να δεσμευθούν και πέρα από το 2010, προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους της στρατηγικής της Λισαβόνας μέσω μεγαλύτερης ευρωπαϊκής συνεργασίας στους τομείς της μάθησης, της καινοτομίας και της έρευνας. Η πρόταση αυτή εγκρίθηκε από τα εθνικά Οικονομικά και Κοινωνικά Συμβούλια στη δήλωση του Λουξεμβούργου⁹.
- 5.2 Η συνεργασία θα πρέπει να βασίζεται σε σαφώς καθορισμένους στόχους, οι οποίοι θα συμπληρώνονται με κατάλληλα νομοθετικά και μη νομοθετικά μέτρα. Ένα βασικό της στοιχείο θα είναι η ανάπτυξη αποτελεσματικών συστημάτων για τη διάδοση των γνώσεων και την αξιοποίηση των βέλτιστων πρακτικών.
- 5.3 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η συνταγματική βάση του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου της Γνώσης δεν είναι η ίδια με την αντίστοιχη βάση της ΚΓΠ, της ΟΝΕ ή της ενιαίας αγοράς. Ωστόσο, για να υπάρξει πρόοδος, θα πρέπει να αξιοποιηθούν πλήρως όλες οι σχετικές διατάξεις της Συνθήκης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αντισταθμίσουν την έλλειψη συνταγματικής αρμοδιότητας για την υλοποίηση του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου της Γνώσης επιδεικνύοντας πολιτική βούληση και να θέσουν σε εφαρμογή κοινές ευρωπαϊκές πολιτικές με καλύτερη και αποδοτικότερη συνεργασία. Ο ρόλος της Επιτροπής θα χρειαστεί να ενισχυθεί, ώστε να μπορεί να καθοδηγήσει τη διαδικασία.
- 5.4 Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στα κράτη μέλη έχουν επίσης ευθύνη για την πρόοδο προς τον Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο της Γνώσης. Πρέπει να κινητοποιηθούν τα σημαντικότερα ιδιωτικά εμπλεκόμενα μέρη σε κάθε χώρα. Θα μπορέσουν, έτσι, να διαδραματίσουν πρωταγωνιστικό ρόλο στον «πραγματικό διάλογο» που ζήτησε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και να αντισταθμίσουν εν μέρει την έλλειψη πολιτικής βούλησης. Πρέπει να προσδιορίσουν τις βασικές τους προτεραιότητες και να προτείνουν και να εφαρμόσουν δράσεις μόνες τους και σε συντονισμό με τις δημόσιες αρχές. Επιπροσθέτως, πρέπει να εξεταστεί το ζήτημα των χρηματοδοτικών μέσων. Οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να προσπαθήσουν να συνάψουν συμφωνίες για την προαγωγή της κοινωνίας της γνώσης. Άλλα τμήματα της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, μεταξύ των οποίων η τριτοβάθμια

⁹

Δήλωση του Λουξεμβούργου των Προέδρων των ΟΚΣ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ΕΟΚΕ, 26 Νοεμβρίου 2004.

εκπαίδευση και η ερευνητική κοινότητα, πρέπει να συμβάλουν αναλόγως και να αναπτύξουν δικά τους βήματα διαλόγου για τη μεταρρύθμιση.

- 5.5 Η ενιαία αγορά παραμένει ο σπουδαιότερος ακρογωνιαίος λίθος της διαδικασίας ολοκλήρωσης, καθώς συντελεί στη βελτίωση των οικονομικών επιδόσεων, στην κοινωνική πρόοδο και στη βιωσιμότητα. Η αλληλεπίδραση μεταξύ του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου της Γνώσης και της ενιαίας αγοράς θα οδηγήσει σε συνέργειες, που θα απελευθερώσουν νέες αναπτυξιακές δυνατότητες. Τα μέτρα για την προώθηση της μάθησης, της καινοτομίας και της έρευνας θα συντελέσουν στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας. Μια εύρυθμη ενιαία αγορά θα επιτρέπει την ελεύθερη κυκλοφορία, όχι μόνο των αγαθών, των εργαζομένων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων, αλλά και των γνώσεων και των ιδεών.
- 5.5.1 Επομένως, πρέπει να εξαιρεθούν όσο το δυνατόν συντομότερα ορισμένα εναπομένοντα εμπόδια στην ενιαία αγορά που παρακωλύουν τη μετάβαση στην οικονομία της γνώσης. Για να αξιοποιηθούν αυτές οι συνέργειες και οι δυνατότητες, είναι σημαντικό να υιοθετηθεί η νομοθεσία για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και για το καθεστώς των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.
- 5.5.2 Θα πρέπει να διευκολυνθούν οι επενδύσεις των επιχειρήσεων και των άλλων εμπλεκόμενων φορέων στη μάθηση, την καινοτομία και την έρευνα, μεταξύ άλλων μέσω των καθεστώτων για τις κρατικές ενισχύσεις και των δημόσιων συμβάσεων και στο πλαίσιο των κανόνων ανταγωνισμού.
- 5.5.3 Μια εκσυγχρονισμένη βιομηχανική πολιτική της ΕΕ, που να χαρακτηρίζεται από τομεακή προσέγγιση, αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο για την οικοδόμηση της κοινωνίας της γνώσης, διότι συντελεί στη συγκέντρωση της αριστείας και παρέχει σταθερές και προβλέψιμες συνθήκες πλαισίωσης για την ανάπτυξη της βιομηχανίας.
- 5.5.4 Είναι επίσης σημαντικό να επιτραπεί γενικά μεγαλύτερη κινητικότητα των εργαζομένων μεταξύ των κρατών μελών και να ενθαρρυνθεί η ελεύθερη κυκλοφορία των ερευνητών και των σπουδαστών. Η κινητικότητα είναι ένας φυσικός τρόπος απόκτησης και μετάδοσης δεξιοτήτων, αλλά πρέπει να συνοδεύεται από αξιοπρεπείς μισθούς και συνθήκες εργασίας.
- 5.5.5 Τα πανεπιστήμια και τα ιδρύματα επαγγελματικής κατάρτισης πρέπει να υποστηρίξουν τον Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο της Γνώσης, προσδίδοντας ευρωπαϊκή διάσταση στις δραστηριότητές τους. Τα υφιστάμενα μέσα για την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων πρέπει να προαχθούν¹⁰.
- 5.6 Ο Ενιαίος Ευρωπαϊκός Χώρος της Γνώσης βασίζεται στο θεμελιώδες δικαίωμα κάθε ανθρώπου να απολαύει τα οφέλη της έρευνας, των νέων τεχνολογιών, της καινοτομίας και της μάθησης. Πρέπει να μπορούν να συμμετάσχουν όλοι οι άνθρωποι, όλοι οι κλάδοι και

¹⁰

Π.χ. το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων (ΕΠΠ), το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς Ακαδημαϊκών Μονάδων (ECTS) και το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς Ακαδημαϊκών Μονάδων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ECVET).

όλες οι περιφέρειες. Πρέπει να υπάρχουν οι κατάλληλες συνθήκες για διά βίου μάθηση, στην οποία να μπορούν να συμμετάσχουν όλοι. Η εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την κοινωνία της γνώσης και, ως δημόσια αγαθά, πρέπει να τελούν υπό τη διαχείριση των δημόσιων αρχών, ώστε να διασφαλίζεται η πρόσβαση όλων των πολιτών με τα ίδια δικαιώματα και ευκαιρίες.

- 5.6.1 Η κοινωνία της γνώσης δεν πρέπει να αποτελεί σχέδιο για ορισμένους επίλεκτους κύκλους, που είναι πεπεισμένοι για τα οφέλη των νέων τεχνολογιών. Αντίθετα, πρέπει να θεωρηθεί τμήμα ενός γενικότερου σχεδίου και να συναρθρωθεί με τις άλλες πολιτικές που στοχεύουν σε όλους τους πολίτες. Περιλαμβάνει προσωπική ανάπτυξη, αγωγή του πολίτη και διά βίου μάθηση που αντιστοιχούν στις προκλήσεις του 21^{ου} αιώνα. Αποτελεί μοναδική ευκαιρία να γεφυρωθούν τα υφιστάμενα χάσματα και να εξαλειφθούν τα υπάρχοντα εμπόδια. Γι' αυτό, έχει καθοριστική σημασία να καταστούν οι νέες τεχνολογίες προσιτές και στις μειονεκτούσες ομάδες όπως οι μετανάστες και τα άτομα με αναπηρίες. Οι νέες τεχνολογίες και οι καινοτομίες πρέπει, συνεπώς, να ωθούνται σε μεγαλύτερο βαθμό από τις πρωτοβουλίες και τη ζήτηση των χρηστών.
- 5.6.2 Η βασική εκπαίδευση υψηλής ποιότητας έχει θεμελιώδη σημασία. Είναι σημαντικό να αποκτήσουν όλοι οι άνθρωποι τις βασικές δεξιότητες, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της εκπαίδευσης για όλους. Σε αυτό θα συντελέσουν οι ποιοτικές υπηρεσίες παιδικής μέριμνας, που θα παρέχουν σε όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα από το κοινωνικό τους υπόβαθρο, ίσες δυνατότητες μάθησης από τα πρώτα κιόλας στάδια της ζωής τους.

6. **Απαιτείται αύξηση της χρηματοδότησης για την επίτευξη της κοινωνίας της γνώσης**

- 6.1 Για την υλοποίηση του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου της Γνώσης, η ΕΕ, τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες πρέπει να αναπροσανατολίσουν τις δημόσιες δαπάνες τους προς επενδύσεις που προωθούν την ανάπτυξη στη μάθηση, την καινοτομία και την έρευνα. Η ΕΟΚΕ προτείνει να δεσμευθούν τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν, σε συνεργασία με τους εμπλεκόμενους φορείς του ιδιωτικού τομέα, ένα «Εθνικό πρόγραμμα για την προώθηση της γνώσης», με στόχο την αύξηση των επενδύσεων στις υποδομές της γνώσης και στις δυνατότητες μάθησης για όλους.
- 6.2 Στην εφαρμογή αυτού του προγράμματος τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες μπορούν να υποστηριχθούν με χρηματοδότηση της ΕΕ από τα διαρθρωτικά ταμεία και το Ταμείο Συνοχής. Το 7^ο πρόγραμμα-πλαίσιο E&A θα διαδραματίσει επίσης καίριο ρόλο. Άλλα σημαντικά μέσα υποστήριξης είναι το πρόγραμμα-πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (CIP), το πρόγραμμα για τη διά βίου μάθηση και τα προγράμματα Progress.
- 6.3 Η ΕΟΚΕ ζητεί να διατηρηθούν οι προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη χρηματοδότηση της έρευνας, της καινοτομίας και της μάθησης στο πλαίσιο των δημοσιονομικών προοπτικών 2007-2013.
- 6.4 Το 7ο πρόγραμμα-πλαίσιο E&A αποτελεί μια σχετική δοκιμή. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει προτείνει να διπλασιαστούν οι πόροι του σε 72 δισ. ευρώ. Η ΕΟΚΕ ζητεί να διατηρηθεί αυτό

το επίπεδο, διαφορετικά θα τεθεί σε κίνδυνο ο στόχος του 3% όσον αφορά τις δαπάνες για την έρευνα. Αν τα κράτη μέλη αποφασίσουν να μειώσουν το ύψος των δαπανών της ΕΕ που είχε προταθεί αρχικά, θα πρέπει να το αντισταθμίσουν παρέχοντας περισσότερους πόρους σε εθνικό επίπεδο.

- 6.5 Η ΕΟΚΕ καλεί τις επιχειρήσεις, τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και τα ιδρύματα του ιδιωτικού τομέα να αναλάβουν τις ευθύνες τους και να αυξήσουν τις επενδύσεις τους στην οικονομία της γνώσης. Είναι υπέρ των συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο ως μεθόδου χρηματοδότησης των επενδύσεων. Συνιστά να καθιερωθούν σε όλη την ΕΕ φορολογικά κίνητρα για την προώθηση της Ε&Α μέσω επιδοτήσεων, φοροαπαλλαγών και εγγυήσεων των δανείων, υπό τον όρο ότι οι γνώσεις που θα παραχθούν θα είναι προσιτές σε όλους. Ειδική χρηματοδοτική και άλλη βοήθεια πρέπει να δοθεί στις ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων της κοινωνικής οικονομίας, προκειμένου να συμμετάσχουν πλήρως στον Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο της Γνώσης. Πρέπει επίσης να υπάρχουν επαρκείς χρηματοδοτικοί πόροι και κίνητρα για τους πολίτες και τις οργανώσεις τους, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ενεργός συμμετοχή τους.

7. Καλύτερη διακυβέρνηση

- 7.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τη βελτίωση της διακυβέρνησης, καθώς αντιστοιχούν στις επίμονες εκκλήσεις της για συμμετοχή των κυβερνήσεων των κρατών μελών και όλων των εμπλεκόμενων φορέων του περιφερειακού και του εθνικού επιπέδου, συμπεριλαμβανομένων των κοινοβουλευτικών σωμάτων. Η ΕΟΚΕ έχει εμπιστοσύνη ότι τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων θα καταρτιστούν σε διαβούλευση με την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών και με τη συμμετοχή των Οικονομικών και Κοινωνικών Συμβουλίων σε όσες χώρες υπάρχουν. Η ΕΟΚΕ θα παρακολουθήσει εκ του σύνεγγυς αυτή τη διαβούλευση.
- 7.2 Οι ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές που αποφασίστηκαν από το Συμβούλιο δεν αντανακλούν πραγματικά τη ανάγκη συνοχής μεταξύ των υπό μεταρρύθμιση τομέων, αλλά παραμένουν κατακερματισμένες. Ένα παράδειγμα είναι ότι γύρω στις δέκα κατευθυντήριες γραμμές σχετίζονται με την κοινωνία της γνώσης. Το Συμβούλιο θα πρέπει να μελετήσει την αναδιατύπωσή τους, προκειμένου να ενοποιηθούν οι διάφορες πρωτοβουλίες πολιτικής που αφορούν την καθιέρωση ενός Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου της Γνώσης.
- 7.3 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η διαχείριση και η αποτελεσματική εφαρμογή αποτελούν σημαντικά στοιχεία αυτής της διαδικασίας. Για την εξασφάλισή τους απαιτούνται, αφενός, στόχοι, συγκριτικές αξιολογήσεις και χρονοδιαγράμματα και, αφετέρου, σαφείς ευθύνες για τη χάραξη, την εφαρμογή και την παρακολούθηση των δράσεων.
- 7.4 Έστω και αν η κύρια αρμοδιότητα για την υλοποίηση της στρατηγικής της Λισαβόνας ανήκει στα κράτη μέλη, θα πρέπει να ενισχυθεί η ικανότητα της Επιτροπής να χαράσσει πολιτικές κατευθύνσεις, να παρακολουθεί την πρόοδο και να απευθύνει έντονες προειδοποιήσεις στις

χώρες που δεν τηρούν τις δεσμεύσεις των εθνικών προγραμμάτων μεταρρύθμισης, για παράδειγμα μέσω:

- του συντονισμού των σχετικών χρηματοδοτικών πόρων, προγραμμάτων και οργανισμών της ΕΕ στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου προγράμματος της ΕΕ για έναν Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο της Γνώσης,,
- της αναθέωσης και, αν είναι απαραίτητο, της προσαρμογής των υφιστάμενων πινάκων επιδόσεων για τη μέτρηση της προόδου προς τον Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο της Γνώσης, με ιδιαίτερη επικέντρωση στους στόχους, τις προθεσμίες και την αξιολόγηση των προσπαθειών των κρατών μελών,
- της αξιολόγησης της πραγματικής συμμετοχής των ενδιαφερομένων στην επεξεργασία των εθνικών προγραμμάτων μεταρρύθμισης,
- της οικοδόμησης ενός πλαισίου σύγκλισης με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα και της πραγματικής συμμετοχής των εμπλεκόμενων στην ανοιχτή μέθοδο συντονισμού, ιδίως στους τομείς της έρευνας, της εκπαίδευσης/κατάρτισης και της απασχόλησης,
- της ανάπτυξης δεικτών, συγκριτικών αξιολογήσεων και δεδομένων που αντανακλούν τις ανησυχίες και τις προσδοκίες των πολιτών,
- της συγκεφαλαίωσης της προόδου προς την κοινωνία της γνώσης σε μία ετήσια έκθεση.

7.5 Αυτή η ετήσια έκθεση θα πρέπει να συζητείται από τα Συμβούλια Ανταγωνιστικότητας και Απασχόλησης, από το Ευρωπαϊκό και τα εθνικά κοινοβούλια, καθώς και από τους λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς και το κοινό.

7.6 Η ΕΟΚΕ συνιστά να ξεκινήσει μια μόνιμη και διαρθρωμένη συζήτηση για την περαιτέρω προώθηση του δημόσιου διαλόγου και την υποκίνηση των υπευθύνων για τη λήψη αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα να λάβουν υπόψη τις προσδοκίες και τις ανησυχίες των πολιτών και να αντικρούσουν έτσι τον αυξανόμενο σκεπτικισμό και την έλλειψη δέσμευσης. Η συζήτηση αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει επίσης το τοπικό, το περιφερειακό και το ευρωπαϊκό επίπεδο και να χρησιμοποιεί καινοτόμους μεθόδους για την εξέταση των μελλοντικών προκλήσεων και στρατηγικών επιλογών.

7.7 Τα εθνικά κοινοβούλια έχουν καίριο ρόλο και πρέπει να συμμετάσχουν στη συζήτηση. Η ΕΟΚΕ συνιστά μάλιστα να διοργανώνεται σε κάθε κοινοβούλιο συζήτηση για το εθνικό πρόγραμμα μεταρρύθμισης πριν από τη συζήτηση στο Συμβούλιο, τον ίδιο μήνα και, αν είναι δυνατό, την ίδια εβδομάδα. Τα εθνικά Οικονομικά και Κοινωνικά Συμβούλια και οι παρεμφερείς οργανισμοί έχουν επίσης ευθύνη εν προκειμένω, ενώ στις χώρες όπου δεν υπάρχουν τέτοια Συμβούλια θα πρέπει να προωθήσουν τη συζήτηση οι κοινωνικοί εταίροι και άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

7.8 Η καινοτομία και η μάθηση έχουν τοπική βάση. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών φορέων στη δημιουργία του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου της Γνώσης και την κοινή τους ευθύνη με τα κράτη μέλη για την υλοποίηση της στρατηγικής της Λισαβόνας. Ειδικότερα οι αστικές και οι μητροπολιτικές περιοχές έχουν μεγάλη σημασία από αυτή την άποψη, αλλά πρέπει να προαχθεί και η συμμετοχή όλων των άλλων περιφερειών. Η

ΕΟΚΕ υποστηρίζει πλήρως το γεγονός ότι μία από τις τρεις προτεραιότητες της μελλοντικής πολιτικής για τη συνοχή είναι η ενθάρρυνση της καινοτομίας, του επιχειρηματικού πνεύματος και της οικονομίας της γνώσης.

8. Η συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών – Πώς μπορούν να συμβάλουν οι κυριότεροι εμπλεκόμενοι φορείς

8.1 Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προέτρεψε την ΕΟΚΕ να συγκροτήσει, μαζί με τα Οικονομικά και Κοινωνικά Συμβούλια των κρατών μελών και άλλες παρεμφερείς οργανώσεις, ένα αμφίδρομο δίκτυο πρωτοβουλιών της κοινωνίας των πολιτών για την προώθηση της εφαρμογής της στρατηγικής¹¹. Η διαδικασία αυτή έχει ήδη ξεκινήσει. Η συνεργασία για την παρούσα γνωμοδότηση και την συγκεκριμένη έκθεση είναι ένα σημαντικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση. Θα υπογραμμιστούν οι βέλτιστες πρακτικές και οι εμπειρίες της συμμετοχής της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στις δράσεις και τις πολιτικές για την επίτευξη της κοινωνίας της γνώσης¹².

8.2 Πρέπει να γεφυρωθεί επειγόντως το υφιστάμενο έλλειμμα πληροφόρησης μεταξύ των πολιτών και της Ευρώπης, με επικέντρωση στις προσδοκίες και στις ανησυχίες τους. Απαιτείται μια σύγχρονη προσέγγιση της επικοινωνίας και της ευαισθητοποίησης, προκειμένου να εξασφαλισθεί η συμμετοχή και η κινητοποίηση του κοινού και, ει δυνατόν, να πεισθούν οι πολίτες να αναλάβουν ευθύνες. Ο Τύπος και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης πρέπει να συμμετάσχουν περισσότερο στη συζήτηση για το μέλλον της Ευρώπης. Σε σχέση με αυτό το θέμα, η ΕΟΚΕ παραπέμπει στο σχέδιο δράσης της Επιτροπής, που προτάθηκε από την κα Wallström με βάση τις τρεις αρχές «Ακούμε, επικοινωνούμε, προσαρμόζομαστε τοπικά»¹³. Θα πρέπει να δοθεί συνέχεια στα συμπεράσματα του Φόρουμ των Ενδιαφερομένων, που διοργανώθηκε από την ΕΟΚΕ με τη συνεργασία της Επιτροπής στις 7 και 8 Νοεμβρίου.

8.3 Συμμετοχή σημαίνει επίσης ότι τα εμπλεκόμενα μέρη του ιδιωτικού τομέα πρέπει να αναλάβουν δράση και ευθύνη με απτές συμβολές και ενέργειες. Οι δημόσιες αρχές οφείλουν να επικροτούν και να υποστηρίζουν τις ιδιωτικές πρωτοβουλίες που συμβάλλουν στην υλοποίηση του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου της Γνώσης.

8.4 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να υπογραμμίσει τη δυναμική συμβολή μερικών από τους κυριότερους εμπλεκόμενους φορείς:

---

11 Όπου προηγ.

12 Έχει ανοίξει ειδική ιστοσελίδα στη διεύθυνση http://www.esc.eu.int/lisbon_strategy/index_en.asp. Περισσότερες λεπτομέρειες για αυτή την πρόταση παρέχονται στη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Βελτίωση της εφαρμογής της στρατηγικής της Λισαβόνας», σημεία 6.4-6.9 (ΕΕ C 120 της 20.5.2005, σ. 79).

13 Σχέδιο δράσης για τη βελτίωση της επικοινωνίας στην Ευρώπη.

- Ο *κοινωνικός διάλογος* αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την οικοδόμηση της κοινωνίας της γνώσης. Είναι σημαντικό να συμπεριληφθούν στον διάλογο αυτό και οι ΜΜΕ. Η διά βίου μάθηση, η καινοτομία και η επικουρική κοινωνική προστασία είναι μερικά από τα σημαντικά θέματα που μπορούν να εξεταστούν στο πλαίσιο του κοινωνικού διαλόγου.
- Οι *κοινωνικοί εταίροι* σε πολλά κράτη μέλη έχουν παράσχει σημαντικές συμβολές, ιδίως μέσω κοινών δηλώσεων και συλλογικών διαπραγματεύσεων και συμφωνιών για τη διά βίου μάθηση. Ωστόσο, οι κοινές αυτές συμφωνίες απέχουν πολύ από την κάλυψη όλων των εργαζομένων. Αν και πολύ διαφορετικές ως προς τη φύση τους, οι δράσεις έχουν κοινά στοιχεία όπως το δικαίωμα όλων των εργαζομένων να συμμετέχουν στη συνεχή κατάρτιση και η καθιέρωση συστημάτων εξέλιξης της σταδιοδρομίας και πλαισίων αξιολόγησης των επαγγελματικών προσόντων. Αξίζει να αξιολογηθεί η εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο της συμφωνίας-πλαίσιο που συνήφθη μεταξύ των ευρωπαϊών κοινωνικών εταίρων το 2002.
- Οι *συλλογικές διαπραγματεύσεις* μπορούν να διορθώσουν τις αδυναμίες των επιχειρήσεων που δεν πραγματοποιούν επαρκείς επενδύσεις στην κατάρτιση¹⁴. Με τις συλλογικές συμφωνίες τομεακού και πανεθνικού επιπέδου καθιερώνονται ομοιόμορφες συνθήκες ανταγωνισμού, που επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να αυξήσουν τις επενδύσεις τους στην κατάρτιση και για τους εργαζομένους με λιγότερα προσόντα. Με την καθιέρωση της αμοιβαίας χρηματοδότησης των επενδύσεων στους ανθρώπινους πόρους, η πρόσβαση στη διά βίου μάθηση αυξήθηκε.
- Οι *επιχειρήσεις* είναι βασικοί παράγοντες για τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων απασχόλησης στον Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο της Γνώσης. Θα πρέπει να προβλέπουν και να διαχειρίζονται τις αλλαγές με την πραγματοποίηση στρατηγικών επενδύσεων στην παραγωγή και την εφαρμογή της γνώσης και να δημοσιεύουν εκθέσεις για τις δράσεις τους στους τομείς της διά βίου μάθησης, της καινοτομίας, της έρευνας και της αναδιάρθρωσης στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής τους ευθύνης.
- Τα *χρηματοπιστωτικά ιδρύματα* και οι *οργανισμοί χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου* μπορούν να παρέχουν ιδιωτικά μετοχικά κεφάλαια και κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου στις καινοτόμους επιχειρήσεις, ιδίως τις ΜΜΕ, και να αναπτύξουν, μαζί με τις δημόσιες αρχές, ολοκληρωμένα πακέτα στήριξης. Θα πρέπει να αξιοποιήσουν τις νέες δυνατότητες που παρέχει το πρόγραμμα-πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (CIP)¹⁵ και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤΑΕ) και να βρουν νέες χρηματοδοτικές λύσεις.
- Οι *οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας*, που βασίζονται στην αλληλεγγύη, μπορούν να προωθήσουν τόσο οικονομικές όσο και κοινωνικές καινοτομίες για τη δημιουργία

---

¹⁴ «Facing the challenge», έκθεση της επιτροπής υψηλού επιπέδου υπό την προεδρία του κ. Wim Kok, Νοέμβριος 2004.

¹⁵ Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση προγράμματος πλαισίου για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (2007-2013), COM(2005) 121 τελικό της 6.4.2005.

απασχόλησης και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού με την ενσωμάτωση των μειονεκτουσών ομάδων.

- Οι *ανεπίσημοι οργανισμοί μάθησης* που δεν ανήκουν στο δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα (για παράδειγμα, εκείνοι που διοικούνται από τους κοινωνικούς εταίρους ή από ενώσεις) έχουν αποδειχθεί εξαιρετικά αποτελεσματικοί στην παροχή και στην προσαρμογή διαρθρώσεων και μεθόδων διά βίου μάθησης, ώστε να μπορούν όλες οι κοινωνικές ομάδες να συμμετέχουν στην κοινωνία της γνώσης.
- Οι *καταναλωτές* μπορούν να ευνοήσουν και να ενθαρρύνουν τις καινοτομίες και τις τεχνολογίες που αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής με τη δέουσα συνεκτίμηση των κοινωνικών και των ηθικών συνεπειών τους.
- Οι *νέοι* μπορούν να ωφεληθούν ιδιαίτερα, διότι είναι ανοιχτοί στις νέες γνώσεις και τεχνολογίες. Μπορούν να συμβάλουν στην υλοποίηση των στόχων της Λισαβόνας μέσω του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για τη Νεολαία¹⁶. Σημαντικοί τομείς δράσης είναι η δημιουργία δυνατοτήτων απασχόλησης για τους σπουδαστές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τα μέτρα για τη μείωση του ποσοστού των νέων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο.
- Οι *επαγγελματίες και οι αυτοαπασχολούμενοι* μπορούν επίσης να διαδραματίσουν τον ρόλο τους στην κοινωνία της γνώσης μέσω της καθιέρωσης διά βίου μάθησης και επαγγελματικών προσόντων για την πρόσβαση στον κλάδο τους.
- Τα *πανεπιστήμια και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης* πρέπει να συμμετάσχουν ενεργά, δεδομένου ότι αποτελούν βασικά ιδρύματα για την πρόοδο προς την κοινωνία της γνώσης. Είναι σημαντικό να ενθαρρυνθεί η συνεργασία των πανεπιστημίων με τη βιομηχανία, προκειμένου να διαδοθούν τα αποτελέσματα της εφαρμοσμένης έρευνας και να προαχθεί επίσης η διεθνική κινητικότητα των σπουδαστών.
- Η *ερευνητική κοινότητα* μπορεί, μαζί με τα κράτη μέλη, να ενισχύσει την αξία της έρευνας ως επαγγέλματος και να προωθήσει τη συμμετοχή των ερευνητών σε διεθνικές συνεργασίες, σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Χάρτη του Ερευνητή και τον Ευρωπαϊκό Κώδικα Δεοντολογίας για την Πρόσληψη Ερευνητών, καθιστώντας έτσι πιο ελκυστική την ερευνητική σταδιοδρομία.

---

¹⁶

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 22^{ης} και 23^{ης} Μαρτίου 2005, Συμπεράσματα της Προεδρίας, σημείο 37 και Παράρτημα Ι.

9. **Τέσσερις προτάσεις προτεραιότητας**

9.1 **Δημιουργία θετικού μακροοικονομικού πλαισίου πολιτικής για την κοινωνία της γνώσης**

9.1.1 Στη σύνοδο κορυφής του, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε την εισαγωγή μιας μεταρρύθμισης στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Σύμφωνα με τη μεταρρύθμιση αυτή, η μακροοικονομική σταθερότητα και η συμμόρφωση με τους κανόνες παραμένουν κεντρικό μέλημα¹⁷. Ωστόσο, ο αναπροσανατολισμός των δημόσιων δαπανών προς την Ε&Α και την καινοτομία είναι ένας από τους σημαντικούς παράγοντες που πρέπει να λαμβάνει υπόψη η ΕΕ κατά την αξιολόγηση προσωρινών δημόσιων ελλειμμάτων που υπερβαίνουν το 3% ή κατά τον καθορισμό προγραμμάτων προσαρμογής.

9.1.2 Η οικονομική μεγέθυνση και η απασχόληση είναι απαραίτητες, διότι διευκολύνουν την επίτευξη των στόχων των περισσότερων άλλων πολιτικών και αμβλύνουν τον αντίκτυπο των μεταρρυθμίσεων. Ωστόσο, η παρούσα πολιτική της ΕΕ δεν εστιάζει επαρκώς στην οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση. Το μείγμα πολιτικής που καθορίστηκε στους Γενικούς Προσανατολισμούς των Οικονομικών Πολιτικών δεν είναι ισορροπημένο, επειδή βασίζεται στην επίτευξη της σταθερότητας εις βάρος της οικονομικής μεγέθυνσης και επειδή εστιάζεται πρωτίστως σε μέτρα που αφορούν την πλευρά της προσφοράς. Παραβλέπει το γεγονός ότι οι μεταρρυθμίσεις για την αύξηση των δυνατοτήτων οικονομικής μεγέθυνσης πρέπει να συμπληρώνονται με μέτρα για την τόνωση της πραγματικής ζήτησης.

9.1.3 Επίσης σημαντικός, από αυτήν την άποψη, είναι ο στενότερος συντονισμός των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών, καθώς και η σύνδεση του μακροοικονομικού διαλόγου με την τριμερή διάσκεψη κορυφής των κοινωνικών εταίρων και η έναρξη εμπεριστατωμένων συζητήσεων με την ΕΚΤ.

9.1.4 Υπό τις συνθήκες αυτές, οι μακροοικονομικές πολιτικές, συγκεκριμένα οι δημοσιονομικές και φορολογικές, θα πρέπει να προάγουν την κοινωνία της γνώσης, δίνοντας ιδίως προτεραιότητα στην προώθηση των νέων τεχνολογιών που καθοδηγούνται από τη ζήτηση.

9.2 **Διαμόρφωση πλαισίου και εξασφάλιση πόρων για τη διά βίου μάθηση**

9.2.1 Στην εαρινή σύνοδο κορυφής, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δήλωσε ότι «η διά βίου μάθηση συνιστά προϋπόθεση εκ των ων ουκ άνευ για την επίτευξη των στόχων της Λισαβόνας»¹⁸.

9.2.2 Σημειωτέον ότι οι χώρες με τις καλύτερες οικονομικές και κοινωνικές επιδόσεις έχουν το μεγαλύτερο ποσοστό ενήλικου πληθυσμού που συμμετέχει στην εκπαίδευση και κατάρτιση, ενώ στις χώρες με τις χαμηλότερες επιδόσεις συμβαίνει το αντίθετο. Πρέπει να αναγνωριστεί η αρχή μιας «δεύτερης ευκαιρίας» και να προταθεί ένα σύμβολο σε όλους εκείνους που έχασαν την πρώτη τους ευκαιρία για αρχική κατάρτιση. Η ιδέα αυτή μπορεί να υλοποιηθεί με

¹⁷ Η ΕΟΚΕ καταρτίζει επί του παρόντος γνωμοδότηση με θέμα «Η ενίσχυση της οικονομικής διακυβέρνησης – Η μεταρρύθμιση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης» (ECO/160).

¹⁸ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 22^{ης} και 23^{ης} Μαρτίου 2005, Συμπεράσματα της Προεδρίας, σημείο 34.

διάφορες μεθόδους, όπως η παροχή κατάρτισης ή μιας «επιταγής ελεύθερου χρόνου», η οποία θα μπορεί να «εξαργυρωθεί» σε οποιαδήποτε στιγμή του βίου, παρέχοντας την ευκαιρία ανάκτησης των βασικών γνώσεων.

- 9.2.3 Έχει ουσιώδη σημασία να γίνουν τα συμπεράσματα της συνόδου κορυφής πραγματικότητα. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την έκκλησή της για έναν «Πανευρωπαϊκό Χάρτη για τη διά βίου μάθηση»¹⁹. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη, από κοινού με τους κυριότερους εμπλεκόμενους φορείς, πρέπει να προσδιορίσουν τις βασικές προτεραιότητες και δράσεις και να τους παράσχουν νομική βάση και επαρκείς οικονομικούς πόρους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να δεσμευθούν ότι θα εφαρμόσουν τον Χάρτη σε όλα τα επίπεδα μέσω «συμφώνων για τη διά βίου μάθηση» ή παρόμοιων ρυθμίσεων. Οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα θα πρέπει να καθοριστούν βάσει του δεδομένου ότι η διά βίου μάθηση αποτελεί υπηρεσία γενικού συμφέροντος.
- 9.2.4 Είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθούν σημαντικές επενδύσεις σε όλες τις φάσεις της διά βίου μάθησης, συμπεριλαμβανομένης της νηπιακής ηλικίας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συμφωνήσουν επί ενός ποσοτικού στόχου, εκπεφρασμένου ως ποσοστού των επενδύσεων στην εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της διά βίου μάθησης. Ωστόσο, οι δαπάνες για την εκπαίδευση και την κατάρτιση δεν μπορούν να καλυφθούν μόνο από τους δημόσιους προϋπολογισμούς, οι οποίοι πρέπει να συμπληρωθούν με συλλογικές ή άλλες συμφωνίες μεταξύ των εργοδοτών και των εργαζομένων, από τις επιχειρήσεις και από τα άτομα ανάλογα με τις δυνατότητές τους. Οι δημόσιοι και οι ιδιωτικοί φορείς πρέπει να ενθαρρύνουν και να διευκολύνουν τη συμμετοχή των ατόμων και να τα καθιστούν υπεύθυνα για την προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες συνθήκες.
- 9.2.5 Η ΕΕ και τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να συμφωνήσουν να χορηγείται για τη διά βίου μάθηση ένα ελάχιστο επίπεδο πόρων των διαρθρωτικών ταμείων, για παράδειγμα τουλάχιστον το ένα τρίτο του συνόλου²⁰. Οι πόροι αυτοί θα πρέπει να εστιάζουν και να στηρίζουν «σύμφωνα διά βίου μάθησης», προκειμένου να αυξηθεί η πρόσβαση όλων των εργαζομένων στην κατάρτιση, καθώς και ειδικά διαμορφωμένες πρωτοβουλίες για τις πλέον μειονεκτούσες ομάδες. Το κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να αποδεικνύει ότι χρησιμοποιεί πόρους του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου για να συμβάλει στην υλοποίηση του εθνικού του προγράμματος μεταρρύθμισης.
- 9.2.6 Σε τοπικό επίπεδο, μπορούν να ιδρυθούν ανοιχτά κέντρα μάθησης, να συναφθούν σύμφωνα για την προώθηση της διά βίου μάθησης ή να εφαρμοστούν άλλα παρόμοια προγράμματα κατάρτισης στο πλαίσιο μιας ευρείας εταιρικής σχέσης. Τα πανεπιστήμια πρέπει επίσης να διαδραματίζουν μεγαλύτερο ρόλο στη διά βίου μάθηση.

---

¹⁹ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με τίτλο «Βελτίωση της εφαρμογής της στρατηγικής της Λισαβόνας», ΕΕ C 120 της 20.5.2005, σ. 79.

²⁰ Το 37% των συνολικών πόρων που χορηγήθηκαν στην Ιρλανδία από τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ δαπανήθηκε για επενδύσεις στους ανθρώπινους πόρους.

9.3 Πολιτικές προαγωγής εύρηστων καινοτομιών και τεχνολογιών

- 9.3.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει πλήρως τα συμπεράσματα του εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου όσον αφορά τη συμβολή του 7^{ου} προγράμματος-πλαισίου E&A στη γεφύρωση του τεχνολογικού χάσματος και την ανάγκη να αναπτύξουν τα κράτη μέλη ολοκληρωμένες πολιτικές για την καινοτομία, που θα υποστηριχθούν από το πρόγραμμα για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία, για να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα ιδίως των ΜΜΕ. Υποστηρίζει επίσης την πρόταση να αναπτύξει η Ευρώπη μια ενεργό βιομηχανική πολιτική μέσω διάφορων τεχνολογικών πρωτοβουλιών²¹.
- 9.3.2 Τα ερευνητικά προγράμματα θα πρέπει να παρακολουθούνται στενότερα και να αξιολογούνται, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι πόροι χρησιμοποιούνται για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ικανότητας καινοτομίας. Η καινοτομία πρέπει να νοείται ως σφαιρική έννοια και να μην εστιάζει μόνο στις διαδικασίες, τα προϊόντα και την τεχνολογία, αλλά και στη διακυβέρνηση, στην αειφόρο ανάπτυξη και στις οικονομικές απαντήσεις στα κοινωνικά ζητήματα, προκειμένου να υποστηριχθεί το ευρωπαϊκό πρότυπο κοινωνίας. Οι καινοτομίες θα πρέπει να διαπερνούν όλες τις κοινωνιακές διαδικασίες. Ο κοινωνικός διάλογος και ο διάλογος των πολιτών είναι σημαντικά μέτρα υποστήριξης για την προώθηση της καινοτομίας. Η συμμετοχή των εργαζομένων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών στη διαμόρφωση των νέων προϊόντων και τεχνολογιών θα αμβλύνει τον αντίκτυπο των αναδιαρθρώσεων.
- 9.3.3 Οι υψηλές φιλοδοξίες για καλύτερη υγεία, βιώσιμο περιβάλλον, ποιότητα των αστικών και των αγροτικών υποδομών, έξυπνες λύσεις για τις μεταφορές, ασφαλείς και αναδιοργανωμένους χώρους εργασίας και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς θα συντελέσουν στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και νέων, καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών. Οι νέες τεχνολογίες και οι καινοτομίες μπορούν, έτσι, να συντείνουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και εργασίας, εάν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της κοινωνίας και της αγοράς και συνεκτιμούν τις κοινωνικές και τις ηθικές συνέπειές τους.
- 9.3.4 Για να αυξήσει την ανταγωνιστικότητά της, η Ευρώπη πρέπει να δώσει πολύ μεγαλύτερη βαρύτητα στη διάδοση της τεχνολογίας, αξιοποιώντας τα αποτελέσματα του 7^{ου} προγράμματος-πλαισίου και προάγοντας μια αγορά φιλική προς την καινοτομία. Θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στους κοινοτικούς και στους εθνικούς μηχανισμούς διάδοσης των γνώσεων – είτε πρόκειται για αποτελέσματα ερευνών είτε για νέες τεχνολογίες, καινοτόμα συστήματα ή μεθόδους μάθησης – και να διατεθούν περισσότεροι πόροι για τον σκοπό αυτό. Μπορεί να αναπτυχθεί μια νέα γενιά συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα ως πρότυπο για την προαγωγή της διάδοσης της γνώσης. Θα πρέπει να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για την ταχύτερη μετατροπή των τεχνολογικών εξελίξεων σε εμπορικά προϊόντα και υπηρεσίες.
- 9.3.5 Η ΕΟΚΕ ζητεί τακτικότερο και συστηματικότερο διάλογο με τους κυριότερους εμπλεκόμενους φορείς σε όλα τα επίπεδα για την εφαρμογή και την παρακολούθηση των

²¹

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 22^{ης} και 23^{ης} Μαρτίου 2005, Συμπεράσματα της Προεδρίας, σημεία 13, 14 και 16.

πολιτικών προαγωγής εύχρηστων καινοτομιών και τεχνολογιών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να υποστηρίζει αυτή την προσέγγιση με τη δημοσίευση κατευθυντήριων γραμμών και συστάσεων, καθώς και με τη συγκριτική αξιολόγηση των ορθών πρακτικών. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να προαχθούν οι βιομηχανικές περιοχές, τα τεχνολογικά πάρκα και άλλα καινοτόμα περιβάλλοντα.

9.3.6 Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στη συμμετοχή των ΜΜΕ και των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας και στην ανταπόκριση στις ανάγκες τους, με την εξασφάλιση της πρόσβασής τους στην Ε&ΤΑ και στις ερευνητικές υπηρεσίες, καθώς και της συμμετοχής τους στις δραστηριότητες Ε&ΤΑ. Οι ΜΜΕ μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη δημιουργία περιφερειακών πόλων αριστείας. Πρέπει επίσης να εξεταστεί ως ενδεχόμενο η θέσπιση μέτρων για την αύξηση του μεριδίου των ΜΜΕ στις συμβάσεις του δημοσίου και εδώ μπορεί να χρησιμεύσει ως πρότυπο η θετική πείρα των ΗΠΑ στην υποστήριξη νέων, μικρών επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας.

9.3.7 Οι τεχνολογικές πλατφόρμες που συνέστησαν οι εμπλεκόμενοι φορείς το 2003, υπό την καθοδήγηση της βιομηχανίας και με την υποστήριξη της Επιτροπής, προβλέπεται να εξελιχθούν σε ισχυρούς φορείς της ερευνητικής πολιτικής της ΕΕ και σε βάση της βιομηχανικής πολιτικής της. Η ΕΟΚΕ συνιστά να αντιδράσει θετικά η βιομηχανία στο αίτημα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να ενισχυθεί ο ρόλος της στις τεχνολογικές πλατφόρμες. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ συνιστά επίσης να είναι οι πλατφόρμες ανοιχτές στους κοινωνικούς εταίρους και τις άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ώστε να μπορούν να συμμετάσχουν και αυτοί στον προσδιορισμό του ερευνητικού προγράμματος δράσης.

9.4 **Η κοινωνική προστασία πρέπει να διευκολύνει τη μετάβαση στην κοινωνία της γνώσης**

9.4.1 Για να παροτρυνθούν οι εργαζόμενοι να συμμετάσχουν ενεργά στη μετάβαση στην κοινωνία της γνώσης, απαιτείται έντονη αίσθηση επαγγελματικής ασφάλειας. Η ευελιξία πρέπει να συνδυαστεί με ενεργούς πολιτικές για την αγορά εργασίας, οι οποίες θα ενθαρρύνουν τους εργαζόμενους να συμμετέχουν στη διά βίου μάθηση. Η πείρα της Δανίας από την «ευέλικτη ασφάλεια» (flexicurity) θα μπορούσε να μας εμπνεύσει ως παράδειγμα.

9.4.2 Πρέπει να προσδιοριστούν νέες μορφές κοινωνικής προστασίας, προκειμένου να διευκολυνθούν η αναβάθμιση των προσόντων, η επαγγελματική κινητικότητα των εργαζομένων και οι επιλογές τους μεταξύ επαγγελματικού βίου, κατάρτισης και οικογενειακής ζωής, αλλά και νέες μορφές οργάνωσης της εργασίας και οι μεταβάσεις σε διαφορετικά επαγγελματικά καθεστάτα. Έτσι, μπορούν να αποφευχθούν συμβάσεις και συνθήκες στην αγορά εργασίας που απειλούν τα δικαιώματα των εργαζομένων και έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην ικανότητα συμμετοχής τους στην κοινωνία της γνώσης.

9.4.3 Η έκθεση Kok I²² υπογράμμισε ότι τα συστήματα επαγγελματικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας πρέπει να υποστηρίζουν την ευελιξία, διευκολύνοντας αυτές τις μεταβάσεις κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής του κάθε ατόμου. Μπορούν, λόγω χάρη, να δημιουργηθούν

22

Έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου για το μέλλον της κοινωνικής πολιτικής στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση, Μάιος 2004.

νέες μορφές ασφάλισης του κύκλου επαγγελματικής-οικογενειακής ζωής μέσω της καθιέρωσης προσωπικών «λογαριασμών μάθησης», που θα χρηματοδοτούνται εν μέρει με κοινωνικές εισφορές.

- 9.4.4 Η ΕΟΚΕ συνιστά να εξετάσει η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας αυτό το ζήτημα και, μεταξύ άλλων, να εντοπίσει τις ορθές πρακτικές και να προτείνει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με αυτές τις νέες μορφές προστασίας. Η ΕΟΚΕ θα συμβάλει επίσης σ' αυτό το εγχείρημα με τη γνωμοδότησή της για την «Ευέλικτη ασφάλεια»²³.

Βρυξέλλες, 14 Νοεμβρίου 2005

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Ο Γενικός Γραμματέας
της Ευρωπαϊκής
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Anne-Marie Sigmund

Patrick Venturini

*

* *

Σημ.: Ακολουθεί παράρτημα.

---

²³

«Ευέλικτη ασφάλεια: η περίπτωση της Δανίας» (ECO/167), που θα είναι διαθέσιμη το 2006.

**Παράρτημα II των ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ
ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ – 16 και 17 Ιουνίου 2005**

**ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ 2005-2008
ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ**

1. Να εξασφαλισθεί η οικονομική σταθερότητα με στόχο τη βιώσιμη οικονομική μεγέθυνση
2. Να διασφαλισθεί η οικονομική και δημοσιονομική βιωσιμότητα ως προϋπόθεση της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης
3. Να προωθηθεί η αποτελεσματική κατανομή των πόρων, με προσανατολισμό την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση
4. Να εξασφαλισθεί ότι οι μισθολογικές εξελίξεις συμβάλλουν στη μακροοικονομική σταθερότητα και την οικονομική μεγέθυνση
5. Να ενισχυθεί η συνοχή μεταξύ των μακροοικονομικών και διαρθρωτικών πολιτικών και των πολιτικών απασχόλησης
6. Να καταβληθούν προσπάθειες για μια δυναμική και εύρυθμα λειτουργούσα ONE
7. Να αυξηθούν και να βελτιωθούν οι επενδύσεις στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης, ιδίως στον ιδιωτικό τομέα, ώστε να δημιουργηθεί ένας ευρωπαϊκός χώρος γνώσεων
8. Να διευκολυνθεί η καινοτομία σε όλες της τις μορφές
9. Να διευκολυνθούν η διάδοση και η αποτελεσματική χρήση των τεχνολογιών των πληροφοριών και να αναπτυχθεί μια κοινωνία της πληροφορίας χωρίς κανένος είδους αποκλεισμούς
10. Να ενισχυθούν τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της ευρωπαϊκής βιομηχανικής βάσης
11. Να ενθαρρυνθεί η βιώσιμη χρησιμοποίηση των πόρων και να ενισχυθούν οι συνέργειες μεταξύ της περιβαλλοντικής προστασίας και της οικονομικής μεγέθυνσης
12. Να αναπτυχθεί σε έκταση και σε βάθος η εσωτερική αγορά
13. Να διασφαλισθούν το άνοιγμα και η ανταγωνιστικότητα των αγορών εντός και εκτός της Ευρώπης, να αντληθούν τα οφέλη της παγκοσμιοποίησης
14. Να καταστεί το περιβάλλον των επιχειρήσεων ανταγωνιστικότερο και να ενθαρρυνθεί η ιδιωτική πρωτοβουλία χάρη στη βελτίωση της νομοθεσίας
15. Να προωθηθεί μια περισσότερο επιχειρηματική νοοτροπία και να δημιουργηθεί περιβάλλον ευνοϊκότερο για τις ΜΜΕ
16. Να επεκταθούν, να βελτιωθούν και να διασυνδεθούν οι ευρωπαϊκές υποδομές και να ολοκληρωθούν τα διασυνοριακά έργα προτεραιότητας
17. Να εφαρμοσθούν πολιτικές απασχόλησης που θα στοχεύουν στην πλήρη απασχόληση, στη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας της εργασίας και στην ενίσχυση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής
18. Να προωθηθεί προσέγγιση της εργασίας βασιζόμενη στον κύκλο ζωής

19. Να δημιουργηθούν αγορές εργασίας που ευνοούν την ένταξη, να αυξηθεί η ελκυστικότητα της εργασίας, να καταστεί η εργασία οικονομικά ελκυστική για τους αιτούντες απασχόληση, συμπεριλαμβανομένων των μειονεκτούντων και των μη ενεργών ατόμων
  20. Να βελτιωθεί η κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας
  21. Να προωθηθεί η ευελιξία σε συνδυασμό με την ασφάλεια της απασχόλησης και να μειωθεί ο κατακερματισμός της αγοράς εργασίας, λαμβανομένου δεόντως υπόψη του ρόλου των κοινωνικών εταίρων
  22. Να εξασφαλισθεί ευνοϊκή προς την απασχόληση εξέλιξη του κόστους της εργασίας και των μηχανισμών καθορισμού των μισθών
  23. Να αυξηθούν και να βελτιωθούν οι επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο
  24. Να προσαρμοστούν τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στις νέες απαιτήσεις ως προς τις δεξιότητες
-